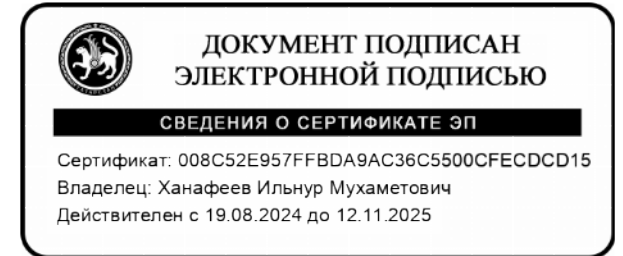


**Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы муниципаль бюджет гомумбелем учреждениесе «Мамадыш шәһәре дүртенче санлы урта гомумбелем мәктәбе»**

Каралды  
Методик берләшмә житәкчесе  
\_\_\_\_\_ Шакирзянова Д.Ф.  
Беркетмә №1  
29 нчы август 2024 нче ел.

Килешенде  
Укыту эшләре буенча директор  
урынбасары \_\_\_\_\_ Габдрахманова З.М.  
29 нчы август 2024 нче ел

Расланды  
Мәктәп директоры  
\_\_\_\_\_ Ханафеев И.М.  
Боерык № 91 29 нчы август 2024 нче ел



**Югары категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы  
Камалиева Миннегөл Гыйлемхан кызының 1нче Б сыйныфы өчен  
өстәмә белем бирү (көндөзгә форма)буенча  
“Күңелле татар теле“ түгәрәгенен  
эш программасы  
Тормышка ашыру вакыты: 1ел**

Педагогик киңәшмә  
утырышында каралды  
Беркетмә №91 29 август 2024 ел

## Анлатма язуы

Гомуми белем бирү мәктәбен төгәлләгәндә, укучының үзенә һәм үзенә әйләнә-тирәсендәгә кешеләргә, тормыштагы яшәеш проблемаларына карата түбәндәгә шәхси кыйммәтләре формалашкан булуы күзәлләнә.

### Укытуның шәхескә кагылышлы нәтижәләре:

- шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләгә тудыру;
- әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау;
- текстлардагы төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомүмкешлек нормаларынан чыгып бәя бирү;
- «гаилә», «туган ил», «мәрхәмәтлелек» төшенчәләрен кабул итү, «башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык», «кеше кадере белү» кебек хисләр формалашу.

### Регулятив универсаль уку гамәлләре:

- максат кую (уку бурычларын билгеләү, нәрсәне беләбез, нәрсә билгесез?);
- планлаштыру – максатка ирешү, нәтижәгә килү юлларының эзлеклелеген билгеләү;
- фаразлау – булачак нәтижәләренә, аның күләмен күзәлләү; үз хаталарын тануы һәм төзәтүе;
- укытучы ярдәме белән эшнә планлаштырырга һәм эшнә дәрәҗәгә тикшерергә өйрәнү;
- үз җавабыңны яки иптәшеңнең җавабын раслау өчен кагыйдәгә таянырга мөмкин икәннән аңлау;
- “башкаларга карата түземлек” төшенчәсен кабул итү, аларның кадере белү;
- эшчәнлек өчен эш урынын эзәрләү;
- укытучы белән берлектә яңа уку мәсьәләсе куя белү;
- куелган мәсьәләне чишү өчен дәрәҗә юл сайлый белү;
- эш өчен максат куя белү;
- үз җавабыңны яки иптәшеңнең җавабын раслау өчен кагыйдәгә таянырга мөмкин икәннән аңларга;
- биремнәрне үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую;
- эш барышында инициатива күрсәтә белү.

### Танып-белү универсаль уку гамәлләре:

- эзлекле фикер йөртүгә (логикага) нигезләнгән һәм алга бурыч кую, аны чишү белән бәйлә гамәлләр керә. Тиешле мәгълүматны таба белү;
- үз фикерне дәлилләү; белемнәрне ижади эш вакытында куллана белү;
- предметларны чагыштыра, охшаш һәм аермалы якларын билгели белү;
- укытучы һәм иптәшләре белән эшләгән эшләргә нәтижә ясай белү;
- кирәкле сүзләр группасын яки сүзләренә тизрәк эзләп табу, уку, сүзләрдә иркен ориентлашу;
- берничә информация чыганагы белән эшләргә;
- сөйләм барлыкка китерүче органнар турында мәгълүматлы булу;
- төрле авазларның ясалу урынын белү.

### Коммуникатив универсаль уку гамәлләре:

- башка кешеләрнең фикерен исәпкә алуны, тыңлый, әңгәмәгә кушыла белүне, яшьтәшләре һәм өлкәннәр белән хезмәттәшлек итүне күзәлти;

-башкаларның сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү; телдән һәм язма сөйләмне төзи белү; иптәшләреңне һәм укытучыны ишетә һәм тыңлай белү; дәрестә һәм

-төрле ситуацияләрдә катнаша белү; үзеңнең эш-гамәлләреңне аңлата белү;

- парларда эшли белү; төрле ситуацияләрдә диалогта катнаша белү;

-күршең белән хезмәттәшлек итү;

- сөйләм этикеты нормаларын үтәү;

-исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт белдерә белү;

- сорау куя белү, ярдәм сорап мөрәжәгать итү, үз алдында туган авырлыкны таний белү;

-үз фикереңне формалаштыру;

- парларда эшлэгәндә үз фикереңне иптәшең фикере белән килештерә белү.

#### **Укытуның метапредмет нәтижеләре:**

-белем алу нигезен тәшкил иткән төп компетенцияләргә ия булу, предметара төшенчәләрне үзләштерү;

-ижади эшчәнлек тәҗрибәсен, белем-күнекмәләрен гамәли файдалана алу.

- мөстәкыйль эшләү сәләтен, эстетик зәвыгын үстерү, үз-үзенә ышанычын арттыру, дөньяга карашларын формалаштыру, аларда ижат итүгә кызыксыну уяту һәм укучыларны туган илен яратучы, аның киләчәген кайгыртучы шәхес буларак тәрбияләү;

-телебездәге сурәтләнү чараларын асра һәм куллана белү;

-сөйләмдә мәкальләр, әйтемнәр, жырлар, фразеологик әйтелмәләрне иркен куллану;

-саф, жыйнак, аһәңле, аңлаешлы сөйләм төзи алу;

-төрле темага кызыклы, эчтәлекле, бай мәкалә язу;

-мөстәкыйль рәвештә гәжит чыгару;

-һәр кеше белән мавыктыргыч әңгәмә кору;

-русчадан татарчага яки киресенчә тәржемә итү;

-журналист һөнәренең үзенчәлекләрен үзләштерү.

-ижат эшләреннән, аналитик материаллардан торган шәхси ижат папкасы туплау,

## Программа эчтәлеге.

### I. Балалар фольклоры.

*Халык авыз иҗаты, аның төрләре.*

*Уен, аларның төрләре.*

**Сүзле уеннар:** “Посылка килә”, “Көз, яңгыр”, “Кап та коп”, “Эшләсәң эш табыла”, “Нәрсә кирәк”, “Шулай буламы, әллә юкмы?”, “Тигез түгәрәк”, “Бу өйдә нәрсә яши?”, “Бармакларга исем кушу”.

**Хәрәкәтле уеннар:** “Чыпчыклар һәм мәче”, “Түгәрәктә көрәш”, “Әтәч”, “Төлке һәм тавыклар”, “Төенчек”, “Гөрләмеш, яки кача-кача”, “Буш урынлы”, “Кап та коп”, “Кабыргалы камчылар”, “Ак, димә, кара, димә”.

**Такмазалар, аларның туу тарихы, функциясе. Тел шомарткыч такмазалар:** “Әби битен юмаган”, “Барыр идем урманга”, “Бардым базарга”, “Уймак”, “Өч патшаның бер улы”, “Булган, ди, бер кеше”, “Үлгән арба”, “Шаян такмаза”, “Бар иде яшь чаклар”, “Жыйдык кура эңиләк”, “Бабай бишектә чакта”, “Кызыклы сәфәр”, “Безнең бабай”, “Дыр” белән “бугай”.

**Такмазалар:** “Борын-борын заманда”, “Давыт”, “Бер өер тай”, “Әтәч”, “Әби битен юмаган”, “Барыр идем урманга”, “Бардым базарга”, “Уймак”, “Өч патшаның бер улы”, “Булган, ди, бер кеше”, “Үлгән арба”.

**Тел көрмәкләндергечләр:** “Елама, җамалый”, “Чи чия”, “Тимербаевның тае”, “Сирай суы”, “Карамалы малае”, “Кәбирләрнең кәжәсе”, “Кәбир кызы Кәримә”, “Карамага карама”, “Бытбылдык балалар”, “Мәче”, “Мин агамны агалаган”, “Үгезегез мөгезе”, “Абага”. Үртәвечләр.

**Такмаклар:** “Күкәй салган әтәч”, “Канатлы кәжә”, “Тәртипсез чебиләр”, “Шапшак сарыклар”, “Аучы кәжәләр”, “Ялкау ата каз”, “Печән ашаучы казлар”, “Янгынчы песи”, “Эшчән песи”, “Елак каз”, “Усал тавык”, “Гармунчы сарык”, “Саран сыер”, “Юньсез көтүче”, “Бакалар”, “Су ташучы карга”, “Эшлексез чебен”, “Бур кәжә”, “Карт песи”, “Елак әти”, “Мәзәк әби”, “Өтерге”, “Хәйләкәр такмакчы”, “Ипи-хлеб”.

“Зур шалкан” әкиятен сәхнәләштерү (күмәк уен).

**Әкият-табышмаклар:** “Өч роза”, “Илдә булмаган ат”.

**Табышмак – сораулар:** “Бездән сорау, сездән – җавап”, “Географияне беләсезме?”, “Уналты шакмак”, “Шаян табышмак-сораулар”.

**Мәкальләр һәм әйтемнәр:** Ата-ана, ата-ана һәм балалар, ана һәм бала, ата һәм бала, юньле бала һәм юньсез-игелексез балалар, эш-хезмәт, Туган ил турында, икмәк, белем, китап, уку-язу, табигать күренешләре турында.

**Мәзәкләр:** Ата-ана һәм балалар. Мактанчык, ялганчы, куркак кешеләр. Ялкау, эшкә җавапсыз карау-чылар, белемсезләр.

**Табышмаклар:** Уку-язу турында. Сорау табышмаклар. Тел турында. Табиғат күренешләре, ел фасыллары. Үсемлекләр, куаклар, ағачлар. Бөҗәкләр, кошлар, жәнлекләр, йорт хайваннары. Яшелчә-җиләк җимеш. Тапкырлар, зирәкләр өчен табышмаклар.

Татар халык әкиятләре карау ( CD диск).

## II. Кызыклы грамматика.

**Шигъри мәсьәләләр:** “Ничә яшьтә”, “Күпме яфрак ашарлар”, ”Ничәшәр сәгать эшлеләр?”, “Алар ничәшәр”.

**Викторина:** Нәрсә? Кайда? Кайчан?

Сүзле сандык. Табышмаклар.

Могҗизалар иленә сәяхәт.

Ребуслар, аларны укуның элементар кагыйдәләре, алымнары. Ребуслар чишү.

Татар теленнән халыкара дистанцион олимпиадасы “ТатарТеле.инфо” 2-4 сыйныф укучылары өчен

**Хәрәкәтле уеннар:** “Самовар”, Ябалаклар, күбәләкләр, бөҗәкләр”, “ Тасманы ал”, “Ике суык”, “Күз бәйләш”, “Алырмын кош”, “Кәбестә”, “Очты, очты ”, “Туп йөртеш”, “Почмак алыш”, “Чума үрдәк, чума каз”, “Буяу сатышылы”, “Өлгерсәң өлгер”.


Дидактик – уеннар.

Ярыш – уен: Уеннарда – хәрәкәт, хәрәкәттә - бәрәкәт.

№	Тема	Сәгать саны
1	<b>Балалар фольклоры.</b> <i>Халык авыз иҗаты, аның төрләре.</i> <i>Уен, аларның төрләре.</i>	19
2	<b>Кызыклы грамматика.</b> <i>Шигъри мәсьәләләр: “Ничә яшьтә”, “Күпме яфрак ашарлар”, ”Ничәшәр сәгать эшлеләр?”, “Алар ничәшәр”.</i>	14

	<p><i>Викторина: Нәрсә? Кайда? Кайчан?</i></p> <p><i>Сүзле сандык. Табышмаклар. Хәрәкәтле уеннар уйнау. “Алырмын кош” уенын өйрәнү.</i></p> <p><i>Дидактик – уен “Зирәк тиен”.</i></p> <p><i>Хәрәкәтле уеннар уйнау. “Кәбестә” уенын өйрәнү.</i></p> <p><i>“Сүзләр сандыгы” конкурсы.</i></p> <p><i>Хәрәкәтле уеннар уйнау. “Очты, очты” уенын өйрәнү.</i></p> <p><i>Мөгҗизалар иленә сәяхәт.</i></p> <p><i>Хәрәкәтле уеннар уйнау. “Туп йөртеш” уенын өйрәнү.</i></p>	
	<b>Барлығы</b>	33

Лист согласования к документу № 57 от 28.09.2024  
Инициатор согласования: Ханафеев И.М. Директор  
Согласование инициировано: 28.09.2024 09:48

Лист согласования		Тип согласования: <b>последовательное</b>		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Ханафеев И.М.		 Подписано 28.09.2024 - 09:48	-